



European
Statistical
Governance
Advisory
Board

PAZIŅOJUMS PRESEI

2016. gada 9. novembrī

“Pēcpatiesības” laikmetā uzticēšanās Eiropas statistikai ir svarīgāka nekā jebkad agrāk

Eiropas Statistikas pārvaldības konsultatīvā padome (*ESGAB*) 2016. gada ziņojumā mudina darīt vairāk, lai nodrošinātu uzticēšanos Eiropas statistikai. Nesenās politiskās kampaņas *ASV*, kā arī saistībā ar Apvienotās Karalistes referendumu ir izgaismojušas, cik ātri var izplatīties šķietami faktos balstīta statistika un kā tā var maldināt plašu sabiedrību^{1,2}. *ESGAB* priekšsēdētājs *Martti Hetemäki* sacīja: „Mēs dzīvojam “pēcpatiesības” laikmetā, kur dažus svarīgus politiskus vēstījumus pamato nepiemēroti vai maldinoši dati. Statistikas iestādēm jāuzņemas vadošā loma, lai oficiāli vērstu lietotāju uzmanību uz izmantoto datu avotu un kvalitāti.”

Kaut arī vienmēr ir bijis iespējams izklāstīt statistiku maldinošā veidā, tas, ka tagad datus sagatavo ļoti liels skaits iestāžu, aģentūru un ekspertu, nozīmē, ka statistikas “faktus” var sniegt par dažādiem jautājumiem un šiem “faktiem” var būt atšķirīga kvalitāte un dažkārt arī pretēji vēstījumi. Saskaņā ar Eiropas Statistikas prakses kodeksu, statistikas iestāžu nepārprotama atbildība ir nodrošināt, lai oficiālā statistika politiskās debatēs tiktu atainota adekvāti.

Tādēļ *ESGAB* ierosina, ka statistikas iestādēm ne tikai publiski jāizsakās par oficiālās statistikas kritiku un ļaunprātīgu izmantošanu, bet vajadzības gadījumā arī aktīvi jāaizstāv savas statistikas kvalitāte. *ESGAB* ierosina arī, ka oficiālās statistikas vērtība būtu vairāk jāpopularizē plašai sabiedrībai kā sabiedriska labums un būtisks politikas instruments.

Attiecībā uz vairākiem datu avotiem – apsekojumiem, reģistriem un datubāzēm – *ESGAB* pauž bažas, ka šādu datu analīzei ir vajadzīgas īpašas prasmes, jo īpaši Eiropas kontekstā, kur datu salīdzināmība starp valstīm ir pamatprasība. Ziņojumā izcelts pašreizējais darbs pie vajadzīgo prasmju apzināšanas un šo prasmju trūkuma novēršanas iespējām.

Visā Eiropas statistikas sistēmā kopumā ir vērojama laba atbilstība prakses kodeksam. *ESGAB* atzīst, ka ir gūti labi panākumi vairākās jomās, kuras apzinātas nesen veiktās salīdzinošās izvērtēšanās un iepriekšējos *ESGAB* ziņojumos, un izceļ jomas, kurās vēl ir jāpanāk progress. Šīs jomas ir *Eurostat* un valstu statistikas iestāžu vadītāju darbā pieņemšanas un atlaišanas procedūras, salīdzināmas informācijas apkopošana par statistikas sagatavošanas izmaksām, kā arī administratīvo datu intensīvāka izmantošana un citu valsts iestāžu, kuras sagatavo Eiropas statistiku, koordinācijas uzlabošana.

¹ Skatīt *The Economist*, 10 September 2016, “Art of the lie”, (<http://www.economist.com/news/leaders/21706525-politicians-have-always-lied-does-it-matter-if-they-leave-truth-behind-entirely-art>)

² *William Davies*, 24 August 2016, “The Age of Post-Truth Politics”, (<http://www.nytimes.com/2016/08/24/opinion/campaign-stops/the-age-of-post-truth-politics.html>)

Papildu informācija

2016. gada *ESGAB* ziņojums ar īsu kopsavilkumu ir atrodams *ESGAB* mājas lapā (<http://ec.europa.eu/esgab/>).

Kontaktpersona saziņai ar plašsaziņas līdzekļiem

Lai vienotos par interviju ar *ESGAB* priekšsēdētāju *Martti Hetemäki*, sazinieties ar *ESGAB* sekretariātu: *Steve Clarke* (estat-esgab@ec.europa.eu), tālr. +352 4301-32527.

Par *ESGAB*

*ESGAB*³ sniedz neatkarīgu pārskatu par Eiropas Statistikas prakses kodeksa īstenošanu. *ESGAB* darbs veltīts prakses kodeksa pamatelementu, proti, Eiropas Statistikas sistēmas profesionālās neatkarības, integritātes un atbildības pastiprināšanai un Eiropas statistikas kvalitātes uzlabošanai. *ESGAB* ir septiņi locekļi. Tās uzdevumos ietilpst gada ziņojuma sagatavošana Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā *Eurostat* īstenojis kodeksu, un par Eiropas Statistikas sistēmu kopumā. Lai atvieglinātu kodeksa īstenošanu, *ESGAB* arī konsultē Komisiju (*Eurostat*) par atbilstošiem pasākumiem.

Eiropas Statistikas prakses kodekss (“kodekss”)

Eiropas statistikas prakses kodeksā⁴ izklāstīti standarti Eiropas statistikas izstrādei, sagatavošanai un izplatīšanai. Tā pamatā ir vienota statistikas kvalitātes definīcija, ko izmanto Eiropas statistikas sistēmā (ESS, ko veido dalībvalstu statistikas iestādes un *Eurostat*). Kodekss ir pašregulējošs instruments, kas ietver 15 principus, kuri attiecas uz institucionālo vidi, kurā darbojas valsts un ES statistikas iestādes, un Eiropas statistikas sagatavošanu un izplatīšanu. Labas prakses rādītāju kopa par katru principu palīdz īstenot kodeksu.

Eiropas Statistikas sistēma⁵ (ESS) ir partnerība starp Eiropas Savienības statistikas iestādi, t. i., Komisiju (*Eurostat*), valstu statistikas iestādēm (VSI) un citām valstu iestādēm (CVI), kuras katrā dalībvalstī ir atbildīgas par Eiropas statistikas izstrādi, sagatavošanu un izplatīšanu.

Salīdzinoša izvērtēšana

Salīdzinoša izvērtēšana⁶ ir Eiropas Statistikas sistēmas prakses kodeksa īstenošanas stratēģijas elements. Mērķis ir pastiprināt ESS statistikas iestāžu profesionālo neatkarību, integritāti un atbildību. Pirmajā salīdzinošās izvērtēšanas kārtā tika veikta 2006.–2008. gadā, bet otrā kārtā – 2013.–2015. gadā. Abas kārtas aptver visas ES dalībvalstis un EBTA valstis. Eiropas Statistikas pārvaldības konsultatīvā padome (*ESGAB*) veica *Eurostat* salīdzinošo izvērtēšanu, izmantojot metodiku, kas izstrādāta valsts statistikas biroja salīdzinošo izvērtēšanu veikšanai, pielāgojot to *Eurostat* specifikai.

³ <http://ec.europa.eu/esgab>.

⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922265/10425-LV-LV.PDF>

⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview>.

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/peer-reviews>.